

11 Ekim 1998 Pazar

e-mail: sanat@radikal.com.tr

KÜLTÜR/SANAT

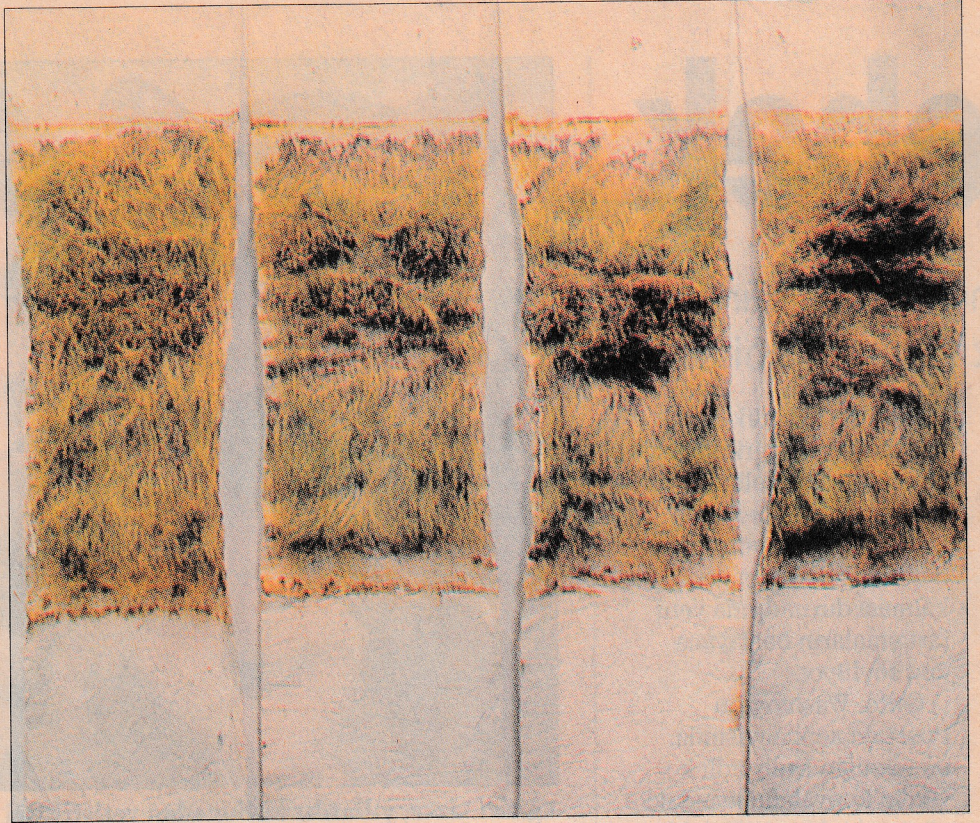
Tolon'un kaza eseri

Canan Tolon, 'Kaza Eseri' adlı sergisinde insanın 'pasifliğini' sorguladığı yaptığı küçük bir müdahalenin ardından metali ve bitkileri kendi geliş-

BUKET ÖKTÜLMÜŞ

İSTANBUL -"Yapıtlarıma bakan insanlar coğrafi bir belirleme ihtiyacı duyuyorlar. Bana sık sık şu sorular sorulur: 'Burada temsil edilen yer neresi? Bu size ne ifade ediyor? Yapıtın neresindesiniz?' Ben birden fazla yerde olmayı ve her şeye değişik açıdan bakarak anlamayı tercih ederim. Ülke ayaklarınızın bastığı yer. Kültür de bulunduğunuz yere ulaşma yolunda kazandığınız her şeydir. Vatan bir düşünüş tarzıdır. Bu sizin ürettiğinizdir. Dilinizden ve köklerinizden bütünüyle bağımsızdır. Dil ve kökler bize en az ait olan şeylerdir. Bunlar ancak ilerde onları benimsediğimiz zaman ve belirli bir kültürde işlev sahibi olmak zorunda kaldığımız zaman öğrenmemiz gerektiğinde bir parçamız haline gelirler. Bir ülkede ve haritadaki noktalı çizginin şu ya da bu tarafında durmuş olmak rastlantısal bir durumdur. Kişinin yaşayacağı hayatta belirli şeylere ulaşmasının mümkün olup olmaması o rastlantısal doğum yerine bağlıdır." diyor Canan Tolon.

Vatan kavramı üstünde uzun uzun düşündüğü belli. Türkiye'de doğan, Fransa'da büyüyen, İngiltere, Almanya ve ABD'de eğitim gören, halen Berkeley'de yaşayan Tolon'un 'Kaza Eseri' adlı sergisi Galeride Nev'de 2 Kasım'a kadar görülebilir. Rastlantı üstüne de çok kafa

yoran Tolon'un 'Kaza Eseri'nde yer alan çalışmaları, kendi pasifliğini sorgulaması sonucu oluşmuş. Burada pasiflik, biraz da malzemenin kendi hayatını yaşaması ile ilgili. Çünkü Tolon, toprağa tohumu atıyor. Tohum filizlenecek tabii. Kendi hayatını yaşayacak yani. Ya da demiri ıslatıyor. Bu durumda paslanma kaçınılmaz. Bu yöntemle oluşan eserleri için, "Aslında 'kaza eseri' değil tabii. Yaptığım bir seyretme usulü. Doğal malzemeye direktif veriyor ve onu izliyorum" diyor.

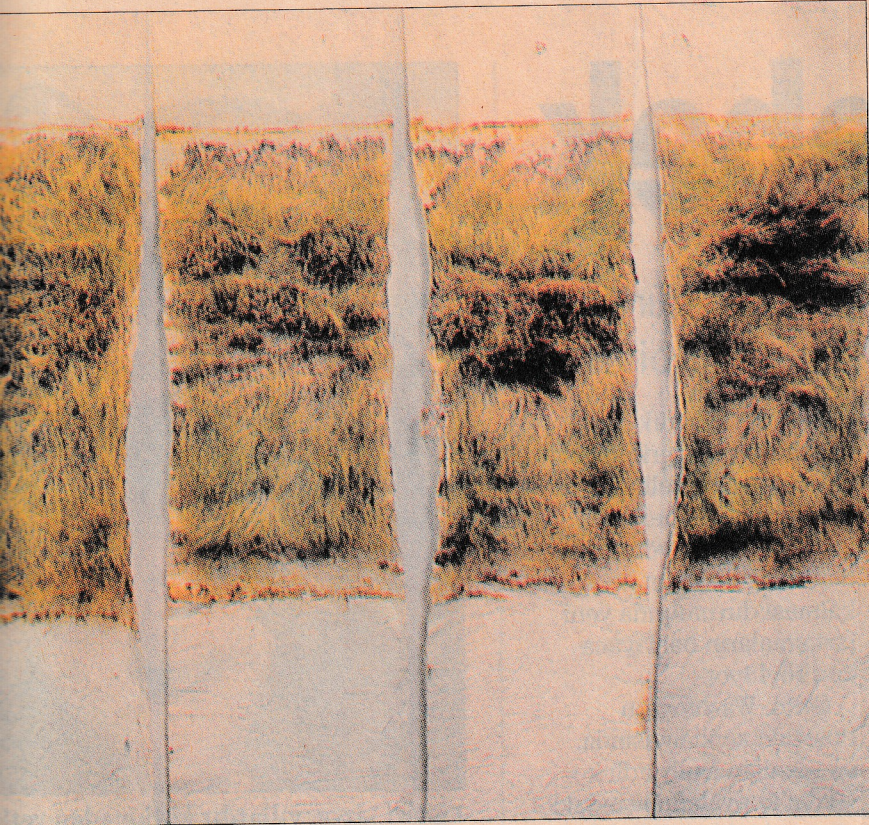
Pasın oluşumunu yönlendiren sanatçı, malzemenin yaşadığı hayatı sanatseverlerle paylaşıyor. Hep doğal malzemeleri tercih ediyor: "Yan yana getirerek kendi haline bıraktığımda malzemenin değişime uğraması bana çok ilginç geliyor. Bu yönlendirmede katkı olsa bile malzemenin kendi kendine yaptığı bir şey var. Mesela otun canlanması, öldüğü zaman renk değiştirmesi... Ölümü seyrederek gibi bakmıyorum tabii. Değişime uğramasını izliyorum. Kendine

has bir güzelliği var. Değişimin çünkü." Eserlerinin coğrafi manzaralarla, yerler, mekânlarla ilgili olduğunu vurguluyor. Bu ilginç mimari eğitimin ne olduğunu merak ediyor soruyu kendi kendine sordum" diyor ve anlatıyor: "Mimarınin Ama bu etki mimar almama neden olan Çünkü, kendimi bilce resim yapardım. Am

Canan Tolon'un 'Kaza Eseri' sergisinde yer alan bir yapıtın detayı. Çim, yüy, mes, soln, ken, den, gal, serg

n'un kaza eserleri

'eri' adlı sergisinde insanın 'pasifliğini' sorguluyor. Sanatçı başlangıçta malenin ardından metali ve bitkileri kendi gelişimine bırakarak çalışıyor

Canan Tolon bu eserinde çimlerin büyüüp gelişmesi, sararıp solmasındaki kendiliğindenliği ve doğal güzelliği sergiliyor.

Tolon'un 'Kaza Eseri'nde çalışmalarını, kendi hayatını sorgulaması sonucu oluştu. Burada pasiflik, biraz zamanın kendi hayatını pasifliği ile ilgili. Çünkü Tolon, tohumu atıyor. Tohumun büyümesi tabii. Kendi hayatını pasif bırakıyor. Ya da demiri pasif bırakıyor. Bu durumda paslanmaz. Bu yöntemle oluşan eser için, "Aslında 'kaza eseri' tabii. Yaptığım bir seyretme. Doğal malzemeye direktif ver ve onu izliyorum" diyor.

Pasın oluşumunu yönlendiren sanatçı, malzemenin yaşadığı hayatı sanatseverlerle paylaşıyor. Hep doğal malzemeleri tercih ediyor: "Yan yana getirerek kendi haline bıraktığımda malzemenin değişime uğraması bana çok ilginç geliyor. Bu yönlendirmede katkım olsa bile malzemenin kendi kendine yaptığı bir şey var. Mesela otun canlanması, öldüğü zaman renk değiştirmesi... Ölümü seyreder gibi bakmıyorum tabii. Değişime uğramasını izliyorum. Kendine

has bir güzelliği var bu değişimin çünkü."

Eserlerinin coğrafyayla, manzaralarla, yerlerle ve mekânlarla ilgili olduğu vurgulanıyor. Bu ilgide aldığı mimari eğitimin ne oranda etkili olduğunu merak ediyorum. "Bu soruyu kendi kendime çok sordum" diyor ve anlatmaya başlıyor: "Mimarinin etkisi var. Ama bu etki mimarlık eğitimi almama neden olan ilgi mi? Çünkü, kendimi bildim bileli resim yapardım. Ama hep mimar

olmak istedim. Ordan oraya taşınıp dururken lisan değişimi kaçınılmazdı. Resim yapmaya da değişen lisanın yarattığı eksikliği kapatmak için yöneldim. Mekâna ilgim ise hastane yıllarıma dayanıyor. Uzun yıllar hastanede yattım. Çocukluğumda bir sene yataktan kalkmadığım oldu. Yani hep mekân içinde yaşadım. Bahçelere, dağlara çıkmadım. Kısıtlı bir fiziki hayatım vardı. Yattığım yerden mekânın ışıkta nasıl değiştiğini izledim. Işığın yansımalarını... Manzara ve doğa girdi eserlerime, çünkü yattığım yerden dış dünyayı da seyredirdim. Ama gördüğüm hep kısıtlı, insan eliyle bozulmuş toprak parçaları, parsellenmiş alanlar olurdu."

Her zaman doyumsuz ve çeşitli konulara eğilen bir okur olmuş: "Çünkü hastanede geçmiş olan çocukluğumun, yitirilen yıllar boyunca kaçırdığım dünyanın yerine kitaplar bir dünya oluşturdular."

Hem çok yakını görüp hem de çok uzağa bakabilmeye çalışıyor. Resimlerine de yansıyor bu. Kavrayışı, sonsuz büyük ile sonsuz küçük arasında yer alanı kapsamaya çalışıyor. Bu iki sonsuz arasında birkaç ölçekli bir görme biçiminin peşinde. Gerçekte her yeri her an bırakabilme duygusundan zevk alıyor. "Ama nereye giderseniz gidin daima size yoldan çekilmenizi söyleyen birisi çıkacaktır karşınıza" demekten de kendini alamıyor.